

Posudek na bakalářskou práci

Název: „Radostná chvíle kojení“ – Analýza vlivu ideologie na diskurz o kojení v padesátých a devadesátých letech dvacátého století.

Autorka: Bohdana Piňosová

Fakulta humanitních studií, Univerzita Karlova v Praze 2013, 63 s.

Vedoucí práce Mgr. Petra Ezzeddine, Ph.D.

Předkládaná bakalářská práce se zaměřuje na komparativní analýzu segmentu veřejného, resp. expertního diskurzu, který mohl ovlivňovat aktérské diskurzy v daných obdobích. Tématem samotným se stalo kojení, jenž jako součást péče o dítě mohlo a mělo konvenovat s postavením ženy a dítěte ve společnosti té doby. Autorka metaforu kojení vztáhla k matce – ženě a její roli ve veřejné a soukromé sféře té doby. Takto zacílený výzkum chápu jako šťastný, jednoznačně zacílený. I díky tomu se autorce vytvořila poměrně sevřený, dobře členěný, čtivý text.

Bohdaně Piňosové se v jejím textu relativně dobře podařilo skloubit základní schema bakalářské práce s jejími vlastními nálezy a podat podnětné interpretace. Pochvalu zaslouží za každou část práce. Moje poznámky k jejímu textu, které nyní přijdou, jsou částečně věcné povahy, částečně nabídkou jiného uvažování o problému tedy upozorní na interpretace, které mohly ještě více rozšířit text. Neznamenají nic jiného než potvrzení toho, že text je inspirativní a úkolem oponenta je inspirovat či minimálně připravit podklad pro plodnou diskusi při obhajobě.

Moje věcné poznámky jsou čtyři: Domnívám se, že přestože práce s literaturou je na velmi dobré úrovni a je veskrze uvážena, pasáž o kojení z perspektivy psychologie nebyla nutná. Čtenář si možná ujasní jeden ze současných vědeckých diskurzů o tomto fenomenu, možná tyto řádky mohou sloužit jako positions naší společnosti, ale jinak ho chápu jako nepotřebný k interpretaci textu. Další věcná připomínka se týká prezentace dat, bylo by dobré představit autory textů, do jaké míry byli, či dneska jsou chápáni jako odborníci oddaní, případně neutrální vůči ideologii doby. Dále, z věcného hlediska by bylo dobře text ještě jednou revidovat, aby se eliminovalo opakování týchž nálezů a interpretací. Tomu by pomohla transparentnější a důslednější práce s kategoriemi a jejich komparace, např. čistota, výchova atd. To znamená, že autorka s kategoriemi pracuje, ale jejich systematická prezentace by redukovala duplicitu sdělení a přispěla k transparentnější komparaci/argumentaci v závěru. Poslední věcnou poznámkou je, že by čtenář uvítal informaci o délce mateřské dovolené v 50. letech. Možná, že to v textu je a jen mě to uniklo.

Druhá oblast mých podnětů souvisí více s mým promýšlením dané problematiky. Je třeba tento odstavec takto přijmout a nechávat ho jako kritiku. Autorka si zvolila jako interpretační rámec dobovou ideologii, která ovlivňovala politické klima doby. Napětí zde viděla mezi socialismem 50. let a nově se rodící demokracií. Do jaké míry jsou zideologizované teoretické texty na dané téma a do jaké míry se v nich prolínají důsledky a příčiny nechme stranou (jen pro vysvětlení, nedomnívám se, že by socialismus byl až tak rafinovaný, podle mne se mu spousta věcí prostě stala a stala se mu i proto, že ve své podstatě nějak zůstával v kontextu euroamerické kultury jako takové, o čemž svědčí i sama analýza diskurzu kojení). Tedy při čtení analýzy mne daleko více než politická rétorika a cíle doby napadaly koncepty o moderní x postmoderní době. Z toho by pak plynuly jiné akcenty v analýze. Autorka propojuje

diskurz kojení dominantně s ženou jako pracující občankou a nenalézá v závěrech zcela shodu vlastních nálezů s odbornou literaturou. Minimálně ještě na počátku 50. let se tento trend do medicínské popularizační literatury nedostal. Vysvětlení by zde mohlo spočívat v úvahách o setrvačnosti vědy a nižší míře ideologizace v určitých oblastech či ve vazbě na určité autory (proto by bylo dobré něco vědět o autorech knih). Jinak by s tím pak mohla souviset interpretace vázaná již na výše uváděný rozdíl mezi moderní a postmoderní dobou. Zatím co první staví na disciplinaci, expertním věděním a systematické kultivaci jedinců (Foucault, Gellner), druhá vyzdvihuje individualitu, preference vlastních voleb. To se promítá jednoznačně do rétoriky publikací. Zatím co texty z 50. let vyžadují ve všem řád a ten je dokonce spatřován ve veřejných institucích, kterým je třeba důvěřovat a nechat se vést, jinak nelze vychovat použitelného člena společnosti, 90. léta kladou důraz na osobní volby a preference, které následně opět podtrhnou individualitu právě se formujícího nového člena společnosti. Je ale srozumitelné, že této roviny si autorka tolik nevšímá, neboť jí zajímá dominantně právě žena – matka – pracující – občanka.

Předkládaná práce je dobře vymezena a dobře analyzována a dobře napsána. Proto ji navrhuji známku výbornou.

V Praze 6. 6. 2013

PhDr. Dana Bittnerová, CSc.